

Szabados Ferenc Munkaszolgálatban

Ez a kép 1943-ban Hódmezővásárhelyen készült a munkaszolgálatban. Balról az első, aki Ausztráliában telepedett le, a Fischer Hermann. Ő kolozsvári lakos volt, de mivel a várost a magyarok visszacsatolták [lásd: második bécsi döntés], őt munkaszolgálatra hívták be. Balról a második, a nevére nem emlékszem, egy keretlegény volt. Akkor még nem volt a helyzet annyira elvadult, és az első időkben jól bántak velünk. Jobbról az első Kalán Tibor, az most halt meg 3 vagy 4 éve. Csak annyit tudok róluk, hogy a Rózsadombon laktak. Aztán Pollák László, az is itt van. Ez szegedi fiú volt, a szegedi hitközség vezetője volt, most halt meg egy éve. Az egész társaság Borba került, az én kivételével. Akit odavezényeltek, az leszámolt mindennel. Akit megemlésttem a képen, azoknak szerencsájük volt. Bár Borba kerültek, mégis sikerült hazavergődniük. 1941. október 13-án bevonultam munkaszolgálatba az V/2. kmsz. [közérdekű munkaszolgálatos] századhoz Hódmezővásárhelyre. Katonaruhát kaptunk, de rövidesen feltettek ránk egy sárga szalagot, megkülönböztetésül, hogy zsidók, nem teljes jogú magyar állampolgárok vagyunk. Később vették le rólunk az egyenruhát központi utasításra. Így aztán mindenki civilbe öltözött. A sapkát azt meghagyták, de volt rajta egy nemzeti színű gomb, azt levették róla, hogy ne szentségtelenítsük meg a magyar nemzeti színeket. [A honvédelmi minisztérium 1942 márciusában adott ki rendeletet arról, hogy a zsidó munkaszolgálatosoknak a saját polgári ruházatukat kell viselniük, és erre sárga karszalagot kell varrni, de sok alakulatnál már 1941 végétől elvették a zsidóktól az egyenruhát. 1942 tavaszáig nem volt általános a sárga karszalag viselése sem, de a parancsnoktól függően sok alakulatnál ezt is bevezették (R. L. Brahm: A népiértés politikája. A holokauszt Magyarországon. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2003, 31. oldal). -- A szerk.] Innen 1941 novemberében Kőrösmezőre, Ukrajnába [ez akkor Magyarországhoz tartozott, lásd: Kárpátalja elfoglalása] vittek, ahol tankcsapdákat, hidakat építettünk. 1942 őszén (talán szeptemberben) visszamentünk Hódmezővásárhelyre. Hódmezővásárhelyen egy fasiszta banda lakott. Az újságcikkekben azt írták rólunk, hogy nem dolgozunk. Csak lógunk, és a magyar lányokat molesztáljuk. Mindenbe belekötöttek. Akkorra a város már kiürült, páran maradtunk sárga szalaggal. Behívtak a zászlóalj-parancsnoksághoz, és elmondták, hogy az alezredes szavára ne hallgassunk. Nehogy valamit dolgozzunk neki, varrjunk neki, mert azonnal a fronton leszünk. S alig

telt el pár nap, hívat bennünket az alezredes, hogy varrjunk a fiának egy ruhát. Na most hát mit csináljunk? Nem mondhatjuk, hogy nem. A szállásunk mellett ráadásul állt egy ház, amelyben zsidók laktak, és azokat az éjjel elvitték. Éjszaka megvarrtuk a ruhát a fiának. Ha nem varrjuk meg, akkor tényleg elküldtek volna minket a frontra. Azt mondta a parancsnok, hogy csináljuk meg a ruhát a fiának, mert ő is tett nekünk szívességet. Annyit tudatott velünk, hogy neki köszönhetjük, hogy nem vittek el bennünket. Most honnan adódott ez a nagy barátság? Egyszer megkérdezte, hogy hova való vagyok. Mondom neki, Szabolcsból, és ő is onnan származott. Elég volt ez a szó, hogy ne vitessen ki a frontra.